

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

IXe KAMER

A R R E S T

**nr. 238.532 van 15 juni 2017
in de zaak A. 215.267/IX-8605**

In zake: de KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten David D'Hooghe en Jole Carlé
kantoor houdend te 1000 Brussel
Loksumstraat 25
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen:

XXXX
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Theo Ickmans
kantoor houdend te 3960 Bree
Witte Torenwal 17 bus 1.1
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van het administratief cassatieberoep

1. Het administratief cassatieberoep, ingesteld op 12 maart 2015, strekt tot de nietigverklaring van besluit nr. 2014/459-2014/523 van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen van 9 februari 2015.

II. Verloop van de rechtspleging

2. Bij beschikking nr. 11.160 van 24 maart 2015 is het cassatieberoep toelaatbaar verklaard.

De verwerende partij heeft een memorie van antwoord ingediend en de verzoekende partij heeft een memorie van wederantwoord ingediend.

Auditeur Jurgen Neuts heeft een verslag opgesteld.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 15 mei 2017.

Kamervoorzitter Geert Van Haegendoren heeft verslag uitgebracht.

Advocaten David D’Hooghe en Jole Carlé die verschijnen voor de verzoekende partij en advocaat Nathalie Geraerts, die *loco* advocaat Theo Ickmans verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Auditeur Jurgen Neuts heeft advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3.1. De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen heeft in de bestreden beslissing de volgende samenvatting van de feiten gegeven:

“3.1. Verzoekende partij [lees voor de verdere uiteenzetting van de feiten: de huidige verwerende partij] is tijdens het academiejaar 2013-2014 ingeschreven in de master in de geneeskunde, prespecialisatie orthopedie. Zij heeft een selectieproces voor ASO orthopedie bij de verwerende partij [lees voor de verdere uiteenzetting van de feiten: de huidige verzoekster] doorlopen. Zij werd na onderzoek van haar bekwaamheid als geschikt beoordeeld en in feite als negende gerangschikt. Verwerende partij laat evenwel slechts acht geschikt bevonden studenten toe. Deze acht studenten krijgen een ‘aanvaardingsattest’ terwijl de verzoekende partij, hoewel zij als geschikt voor de opleiding werd beoordeeld, geen ‘aanvaardingsattest’ ontvangt en dus ook geen toegang tot de ManaMa wordt verleend. Verzoekende partij wenst zich in te schrijven voor de ManaMa in de specialistische geneeskunde, afstudeerrichting orthopedische heelkunde, wat haar geweigerd wordt, minstens zeer moeilijk wordt gemaakt.
[...]

3.6. De Raad heeft in zijn besluit nr. 2014/113 d.d. 30 september 2014 expliciet de volgende bestreden beslissingen vernietigd:

- De examenbeslissing van de examencommissie d.d. 24 juni 2014 en de beslissing van de vicerector studentenbeleid d.d. 11 juli 2014 genomen in het kader van het intern beroep worden vernietigd.

[...]

- De beslissing zonder datum (rond 25 april 2014) tot niet-selectie als ASO orthopedie (= niet-toelating tot de ManaMa), alsmede de voorafgaande beslissing zonder datum inzake de ranking van de kandidaten voor ASO orthopedie, de beslissing van het bureau van de facultaire selectiecommissie inzake het bezwaar en de beslissing van de vicerector studentenbeleid d.d. 27 juni 2014 genomen in het kader van het intern beroep worden vernietigd.

[...]

3.7. In opvolging van het vernietigingsbesluit nr. 2014/113 heeft de vicerector studentenbeleid op 14 oktober 2014 een nieuwe beslissing genomen.

De nieuwe beroepsbeslissing luidt als volgt:

‘De door u behaalde score voor het opleidingsonderdeel ‘Verdieping in de heilkundige disciplines’ kwam tot stand op basis van deelbeoordelingen door prof. dr. G. [M.], dr. J. [S.], prof. dr. P. [D.], dr. L. [M.], dr. A. [V.C.] en prof. dr. I. [D.G.]. Ik stuurde u eerder reeds de beoordelingsformulieren van elk van deze beoordelaars door. Volgens uw informatie weken deze beoordelingsformulieren qua vorm echter af van deze die voorzien waren in de versie van de brochure ‘Leidraad co-assistentenschap Orthopedie 2013-2014’ die u ontvangen had. Alhoewel de gebruikte formulieren toch een beoordeling naar inhoud en beoordeling voorzagen waardoor deze niet fundamenteel afweken van de door u vermelde formulieren, hebben elk van de beoordelaars uw presentatie opnieuw beoordeeld aan de hand van het door u vermelde formulier (zie bijlage 1 – beoordeling casuspresentatie). Ze voegden hierbij ook de inhoudelijke criteria toe op basis waarvan de (deel)score werd toegekend. Aangezien de Raad vaststelde dat uit de aanwezigheidslijst van de lokale kwaliteitsgroep (‘LOK-groep’) onvoldoende bleek wie de beoordelaars waren, bevestigde elk van deze beoordelaars via hun handtekening dat zij uw casuspresentatie beoordeeld hebben. Prof. [V.C.] stuurde me haar reactie via e-mail door. Zoals eerder reeds vermeld hebben enkel die professoren die de volledige presentatie hebben bijgewoond een beoordeling doorgegeven. Dit was net de reden waarom prof. [M.] geen beoordeling heeft opgesteld. Op deze manier is ook voldaan aan de bekommernis van de Raad dat enkel personen die de presentatie integraal hebben bijgewoond als beoordelaar konden optreden. Het door u behaalde resultaat (13/20) is hierbij het resultaat van uiteenlopende deelscores, gaande van 10/20 tot 16/20. In de algemene motivering (zie laatste bladzijde van deze bijlage) worden deze

verschillen gemotiveerd vanuit de verschillende klemtonen die gelegd werden door elk van de onderscheiden beoordelaars.

Voor wat betreft het opleidingsonderdeel ‘Klinische stages in de heelkundige disciplines, deel 2’ stuurde ik u eerder de ingevulde evaluatieformulieren voor elk van de 5 rotatieperiodes door, samen met de tussentijdse verslagen van de evaluatiegesprekken. Tijdens het eerdere feedbackgesprek dat u had met prof. G. [M.] werden deze tussentijdse verslagen u voorgelegd en bevestigde u dat de inhoud van deze documenten niet meer gewijzigd was, nadat u deze ondertekend had. In bijlage stuur ik zowel de evaluatieformulieren, de verslagen als het verslag van dit feedbackgesprek opnieuw door (zie bijlage 2 – beoordeling co-assistentenschap / bijlage 3 – [XXX]_verslagen / bijlage 4 – verslag feedbackgesprek). In de beoordelingsformulieren wordt duidelijk aangegeven op basis van welke beoordelingscriteria een bepaalde score werd toegekend.

Daarnaast stelde de Raad ook vast dat de scores die u behaalde voor het interviewgedeelte en het aspect ‘wetenschappelijk werk’ (tweemaal 75%) onvoldoende gemotiveerd werden. Ook voor deze aspecten heb ik naar aanleiding van het besluit van de Raad bijkomende motivering opgevraagd (zie bijlage 5 – beoordeling interview en bijlage 6 – beoordeling wetenschappelijk werk). Tijdens de eerdere procedure bij de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen herhaalde u uw opmerking dat de selectiecriteria voor de beoordeling van dit wetenschappelijk werk niet consequent werden toegepast, aangezien andere kandidaten in dit kader werk dat werd uitgevoerd tijdens het voorgaande academiejahr (2012-2013) zouden hebben mogen presenteren. Het valt niet uit te sluiten dat bepaalde studenten enkele dia’s uit een eerdere voorstelling herhaalden, maar dit kan nooit de kern van hun betoog hebben uitgemaakt. Het was eenieder welbekend dat deze presentatie duidelijk moest gefocust worden op het werk dat plaatsvond sedert de eerste selectieronde. Ik verwijs in dat verband uitdrukkelijk naar de richtlijnen vermeld in de brochure ‘Leidraad co-assistentenschap Orthopedie 2013-2014’ en tevens naar de mail die u op 17 februari kreeg van prof. [M.] en waarnaar uzelf eerder verwees [...]. Deze mail vermeldt ‘Let er wel op dat de voorstelling van het wetenschappelijk werk een daadwerkelijke uitbreiding moet zijn op de eerste voorstelling. Dus best in 1 of max 2 dia’s herhalen wat er de vorige keer gebracht is en daarna speken over hoe dat werk voortgezet is of een volgend werk voorstellen.’ Naar aanleiding van het hierboven vermelde besluit van de Raad bevestigen uw beoordelaars uitdrukkelijk dat uw medekandidaten deze richtlijnen respecteerden.

De Raad herhaalt in [zijn] besluit ook uw eerdere opmerkingen dat een afronding zou zijn toegepast op de deelresultaten die geleid hebben tot de rangordening voor de ASO Orthopedie. U vermeldde deze opmerking inderdaad in uw oorspronkelijk bezwaarschrift,

waarbij u toen verwees naar de beperkte meegedeelde stukken, maar heeft deze nooit verder geconcretiseerd. Op basis van de hierboven vermelde motivering, blijkt dat de scores die in rekening gebracht werden voor co-assistentenschap, interview, stage heelkunde en wetenschappelijke opdracht een exacte weergave zijn van de door u behaalde punten, zonder dat hierop een afronding werd toegepast. De Raad beoordeelde tot slot dat het aantal jaren en examenperiodes een redelijk criterium was in het kader van de rangordening voor de ASO Orthopedie. Met deze vaststelling gaat de Raad echter voorbij aan het feit dat sedert de invoering van de diplomaruimte aan de KU Leuven het programmajaar geen structurerend onderdeel is van de opleiding. Een diploma wordt hierbij verworven over het geheel van de diplomaruimte. Vanuit dat flexibel onderwijsconcept besliste het Faculteitsbestuur om met ingang van het academiejaar 2011-2012 geen penalisaatie meer toe te passen voor septemberzittingen en dubbel-jaren. De universiteit volgt hier consequent de Decreetgever die het in vele gevallen niet relevant vindt of een student in eerste of tweede examenperiode een bepaald resultaat behaalt, maar die de studenten een eigen examenstrategie toelaat in de context van de flexibilisering van het hoger onderwijs. De vraag dient pertinent gesteld of een student noodzakelijkerwijs beter is als hij in een eerste examenperiode een cijfer haalt dat een andere student slechts in een volgende examenperiode behaalt. De leerdoelstellingen die de beide studenten behaalden zijn per slot van rekening gelijk. Via de infosessie die prof. [P.] organiseerde werd u bij het begin van het academiejaar 2013-2014 op de hoogte gesteld van het feit dat dergelijke penalisaatie niet zou worden toegepast (zie bijlage 7 – infosessie co-assistentenschap 2013-2014 – slide 13).

Met betrekking tot uw betwisting van het gewicht dat in het kader van de selectieprocedure ASO Orthopedie werd toegekend aan het examenpunt dat u behaalde voor het opleidingsonderdeel ‘Stage heelkunde’ beoordeelde de Raad dat de organisatie van het bekwaamheidsonderzoek voor deze selectie tot de autonomie van de onderwijsinstelling behoorde. Verder stelde de Raad dat de dubbele doorwerking van dit resultaat verantwoord was, omwille van het feit dat het hier een stage betrof die relevantie had voor de Manama in de specialistische geneeskunde. In [zijn] besluit beklemtoonde de Raad het belang van voldoende garanties, zodat de beoordeling van studenten op verschillende stageplaatsen onder dezelfde omstandigheden kon gebeuren. Het doorgeven van de stagepunten door de stagecoördinator gebeurt doorgaans via een elektronisch formulier. Enkel bij buitenlandse stages of stagecoördinatoren die slechts [...] éénmalig of sporadisch een stagiair begeleiden en geen toegang hebben tot het elektronische systeem wordt nog gebruik gemaakt van een papieren beoordelingsformulier. Om een uniforme beoordeling over verschillende stageplaatsen heen te garanderen, worden [zowel] via het elektronische als via het papier

formulier duidelijke instructies gegeven aan de stagecoördinatoren over welke de verwachtingen zijn bij het toekennen van een bepaalde score (zie bijlage 8 – printscreen_beoordelingsrichtlijnen _stagejaargeneeskunde).

Op basis van de eerder doorgestuurde informatie, stel ik vast dat de examenresultaten die u behaalde voor de opleidingsonderdelen ‘Klinische stages in de heelkundige disciplines, deel II’ en ‘Verdieping in de heelkundige disciplines’ in voldoende mate gemotiveerd worden. Deze examenpunten werden correct vastgesteld tijdens de junizittijd van het academiejaar 2013-2014. Aangezien u via de procedure bij de Raad heeft aangegeven niet langer het examenresultaat van het opleidingsonderdeel ‘Masterproef, deel 3’ te willen betwisten, bevestig ik hierbij de beslissing van de examencommissie die uw werd meegedeeld op 26 juni 2014 en waarbij u het diploma van Master in de geneeskunde behaalde met de graad van onderscheiding.

Naast een aantal deelscores die geleid hebben tot de hierboven vermelde examenscores werd bij het opstellen van de rangordening die leidde tot uw niet-selectie voor de ASO Orthopedie ook rekening gehouden met een beoordeling voor het ‘interview’ en voor de ‘wetenschappelijke opdracht’ (zie bijlage 5 – beoordeling interview en bijlage 6 – beoordeling wetenschappelijk werk). Ook deze deelscores worden in afdoende mate gemotiveerd. Aangezien de rangordening voor de ASO Orthopedie het loutere resultaat is van de rekenkundige verwerking van elk van de deelscores, zonder dat hierbij deze resultaten werden afgerond, volgt uit de vaststelling dat de deelresultaten correct waren ook dat de globale rangordening correct werd vastgesteld. Aangezien de bijkomende motivering die ik heb opgevraagd niet leidt tot een gewijzigde rangordening, bevestig ik hierbij dan ook de eerdere beslissing in verband met de rangschikking en de niet-selectie voor de ASO Orthopedie.

In [zijn] besluit beval de Raad de onmiddellijke en voorlopige inschrijving in de ManaMa Master in de specialistische geneeskunde. De universiteit voerde dit bevel uit op 7 oktober 2014 doch wenst te dezen daarbij nogmaals uitdrukkelijk haar voorbehoud te benadrukken:

- In de eerste plaats is de KU Leuven voornemens om cassatieberoep in te dienen tegen het Besluit nr 2014/113. Indien dit cassatieberoep zou worden ingewilligd, zal ook de verplichting tot onmiddellijke, voorlopige inschrijving komen te vervallen;
- Deze rechterlijk bevolen onmiddellijke, voorlopige inschrijving voor de Master in de specialistische geneeskunde impliceert geenszins de afgifte van enig aanvaardingsattest;
- In dit stadium kan niet meegedeeld worden op welke wijze de rechterlijk bevolen, voorlopige inschrijving voor de Master in de specialistische geneeskunde in concreto is te implementeren, en op welke wijze deze Master ook zonder aanvaardingsat-

test op een zinvolle wijze kan worden gevolgd, onder meer voor wat de stage betreft.

Hiermee is de interne beroepsprocedure aan de KU Leuven afgesloten.'

De nieuwe beslissing op intern beroep werd bij e-mail van 14 oktober 2014 aan de verzoekende partij overgemaakt.

3.8. Bij aangetekend schrijven van 20 oktober 2014 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

3.9. In tussentijd kon verzoekende partij zich op 7 oktober 2014 voorlopig inschrijven in de ManaMa in de specialistische geneeskunde, orthopedische heilkunde. Hoewel de door haar ingediende samenstelling van het studieprogramma (ISP) goedgekeurd werd, wordt zij geconfronteerd met de weigering van onderwijs- en evaluatieactiviteiten voor alle opleidingsonderdelen die een stagecomponent in zich dragen.

[...]

3.11. Bij beslissing van de vicerector studentenbeleid op datum van 26 november 2014 werd het intern beroep onder voorwerp D [*versta*: het beroep (zoals uitgebreid bij verzoekschriften 2014/459 en 2014/523) betreffende de niet-volwaardige invulling van de inschrijving in de ManaMa] onontvankelijk verklaard.

De beroepsbeslissing stelde als volgt:

'De toelatingsvoorwaarden van deze Master in de specialistische geneeskunde bepalen dat enkel studenten met een diploma van Master in de geneeskunde die daarenboven beschikken over een aanvaardingsattest van de KU Leuven zoals bedoeld in artikel 21, lid 2, 4° van het KB van 21 april 1983 en artikel 1, 1° van het KB van 12 juni 2008 worden toegelaten. Anders dan U tijdens Uw pleidooien op 24 november 2014 voorhield, impliceert de toelating tot de Master in de specialistische geneeskunde niet dat U een stagemeester en een stageplaats toegewezen worden. Wel vooronderstelt de toelating tot de Master in de specialistische geneeskunde in principe dat de ASO de beroepsopleiding kan aanvangen en derhalve beschikt over een stagemeester en stageplaats. De beslissing om u, ondanks het ontbreken van een dergelijk aanvaardingsattest, stagemeester en stageplaats, toch toe te laten tot de Master in de specialistische geneeskunde werd genomen in uitvoering van het besluit 2014/113 van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen van 30 september 2014. In deze beslissing stelt de Raad dat [h]ij geen uitspraak kan doen over de toegang tot de beroepsopleiding an sich. [Hij] beveelt wel de voorlopige inschrijving in deze Manama-opleiding. Tegen dit besluit van de Raad heeft de KU Leuven inmiddels cassatieberoep aangetekend bij de Raad van State. Deze voorlopige inschrijving is dan ook enkel bedoeld om, in afwachting van een verdere uitspraak ten gronde door de Raad van State, uw rechten voor de academische aspecten van een opleiding tot ASO Orthopedie te vrijwaren. Zolang u echter niet beschikt over een aanvaardingsattest, uitgereikt door de decaan van de faculteit geneeskunde, kan uw beroepsopleiding ge-

richt op het verwerven van de beroepstitel van geneesheer-specialist in de orthopedische heelkunde, geen aanvang vinden in deze faculteit Geneeskunde. In de gegeven omstandigheden kan dan ook geen enkele vorm van stage, die kadert in een dergelijke beroepsopleiding worden georganiseerd. Het besluit 2014/113 van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen bevat overigens geen enkele verplichting ten aanzien van de wijze waarop de federale wetgeving ter zake van de beroepsopleiding tot ASO Orthopedie, met inbegrip van de aanwijzing van stageplaatsen en stagemeester, moet worden toegepast. De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen ontbeert trouwens elke rechtsmacht om op dat punt te statueren. We herinneren er in dat verband nog aan dat onze beslissing Beroep 2013-2014-121(3) van 14 oktober 2014 uitdrukkelijk melding maakte van het gegeven dat 'niet meegedeeld (kon) worden op welke wijze de rechterlijk bevolen, voorlopige inschrijving voor de Master in de specialistische geneeskunde in concreto is te implementeren, en op welke wijze deze Master ook zonder aanvaardingsattest op een zinvolle wijze kan worden gevolgd, onder meer voor wat de stage betreft.' Vermits de door u aangevochten beslissingen betrekking hebben op de organisatie en de invulling van de stage die deel uitmaakt van de beroepsopleiding tot ASO Orthopedie, en toepassing maken van de federale wetgeving ter zake, gaat het ten deze niet om beslissingen waaromtrent intern beroep mogelijk is. Op basis van deze vaststelling moet ik dan ook vaststellen dat het door u ingediende beroep onontvankelijk is.

Voor zover uw opmerking in verband met het niet kunnen deelnemen aan een aantal studiedagen betrekking heeft op het opleidingsonderdeel Capita Selecta, stel ik vast dat het modeltraject van de Master in de specialistische geneeskunde voorziet dat dit opleidingsonderdeel wordt opgenomen in het tweede jaar van de opleiding. Bijgevolg maakt dit opleidingsonderdeel nog geen deel uit van uw studieprogramma 2014-2015.'

De nieuwe beslissing op intern beroep werd bij e-mail van 26 november 2014 aan de verzoekende partij overgemaakt.

3.12. Bij aangetekend schrijven van 1 december 2014 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad."

3.2. De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen verklaart op 9 februari 2015 met het thans bestreden besluit, dat twee nummers draagt, de beroepen van de huidige verwerende partij onvankelijk en gegrond.

Hij beslist:

“De beslissingen tot niet-invulling van de stagecomponenten in de Ma-naMa en de beslissingen van de vicerector studentenbeleid genomen in het kader van het intern beroep worden vernietigd.”

Hij besluit voorts:

“De bevoegde instantie van verwerende partij [lees: de huidige verzoekster] neemt uiterlijk op 24 februari 2015 een nieuwe beslissing rekening houdend met de hoger vermelde overwegingen.

De bevoegde instantie dient daarbij voorafgaand aan verzoekende partij [lees: de huidige verwerende partij] een bijkomende evaluatie voor het opleidingsonderdeel ‘klinische stage in de heelkundige disciplines, deel 2’ (tevens onderdeel van het bekwaamheidsonderzoek) toe te staan ter bevestiging van de reeds toegekende score 15/20 in het licht van de leerinhoud en de beoordelingscriteria uit de ECTS-fiche en de beoordelingsformulieren. Indien de verzoekende partij thans werkzaam is op een heelkundige dienst in een ziekenhuis, dan dienen de te evalueren prestaties, na afspraken met het diensthoofd van verzoekende partij, daar geobserveerd en beoordeeld te worden tijdens een periode van vier weken. Indien verzoekende partij niet werkzaam is op zulke dienst, dan dienen de verwerende partij en de verzoekende partij in onderling overleg een externe stageplaats (na overleg) met voldoende garanties inzake onafhankelijkheid overeen te komen, waar desgevallend de voormelde stageperiode kan afgelegd worden. Deze periode wordt in onderling overleg tussen verzoekende partij en verwerende partij vastgesteld, maar moet binnen de 14 dagen na het verstrijken van de termijn voor een nieuwe beslissing aangevat worden. De beoordeling van deze bijkomende stageperiode zal gebeuren aan de hand van de maatstaven uit het gekende beoordelingsformulier. De beoordeling zal steunen op een uitgebreid consensusverslag van drie beoordelaars. De verwerende partij kan één beoordelaar uit haar staf aanwijzen. De tweede beoordelaar is een staflid van het ziekenhuis waar de verzoekende partij werkzaam is of – in de hypothese dat verzoekende partij niet werkzaam is voormelde dienst – wordt door verzoekende partij zelf vrij gekozen en aangedragen. De derde onafhankelijk beoordelaar wordt in onderling overleg op last van verwerende partij aangesteld. Deze derde beoordelaar zal voldoende onafhankelijk zijn ten opzichte van het selectiesysteem en de federale regelingen inzake contingentering en erkenning in de beroepsopleiding, en is daarom bij voorkeur werkzaam in een Nederlandse onderwijsinstelling binnen een universitaire heelkundige (orthopedische) dienst. De begeleiding en de opvolging van verzoekende partij moet beantwoorden aan de vereisten uit de vaste rechtspraak van de Raad inzake stages. Indien op basis van het consensusverslag en de beoordeling tot een eindscore 15/20 voor de bijkomende stageperiode als coassistent wordt besloten, blijkt dat de huidige score van 15/20 afdoende gemotiveerd is zodat deze behouden kan blijven. Indien op basis van de

nieuwe gemotiveerde beoordeling daarentegen blijkt dat een hogere score gerechtvaardigd is, dan komt deze eindscore in de plaats van de huidige score 15/20.

Bij de nieuwe beslissing kan de bevoegde instantie de federale contingeringsregeling niet tegenstellen aan verzoekende partij en kan zij, gelet op de restrictieve interpretatie van artikel II.190 Codex Hoger Onderwijs, geen andere invulling geven aan het ‘aanvaardingsattest’ dan diegene die ertoe leidt dat de verzoekende partij als bekwaam bevonden student recht heeft op een ‘aanvaardingsattest’ zoals vastgesteld in de toelatingsvoorwaarden van de ManaMa in de specialistische geneeskunde, orthopedische heelkunde.

In toepassing van artikel II.292, §1, tweede lid Codex Hoger Onderwijs beveelt de Raad de onmiddellijke, voorlopige en volwaardige (i.e. effectieve toegang tot alle onderwijsactiviteiten en evaluaties die deel uitmaken van de academische opleidingsonderdelen zoals bepaald in de ECTS-fiche) inschrijving van verzoekende partij in de ManaMa in de specialistische geneeskunde, afstudeerrichting orthopedische heelkunde.”

IV. Regelmatigheid van de rechtspleging

4.1. De raadslieden van de verwerende partij leggen een pleitnota neer; de raadslieden van de KULeuven vragen om die nota niet in het debat te ontvangen.

4.2. De bedoelde pleitnota heet volgens het begeleidend schrijven van de raadslieden van de verwerende partij een “condensering van haar te houden pleidooien in deze zaken” te zijn. De nota heeft echter een omvang van veertien bladzijden, wat die aangehaalde omschrijving tegenspreekt. Ze is voorts slechts op zondag 14 mei 2017, dus daags voor de terechtzitting, per fax aan de griffie van de Raad van State bezorgd. De leden van de kamer en het bevoegde lid van het auditoraat hebben er pas op de dag van de terechtzitting kennis van kunnen nemen. Voorts dient opgemerkt dat de partijen bij de ingereedheidbrenging van de zaak de gelegenheid hebben gekregen, en te baat genomen, om schriftelijk te reageren op een reeks door de staatsraad-verslaggever voorgelegde opmerkingen en vragen. De partijen hebben dus zowel in als buiten de in het procedurereglement voorgeschreven schriftelijke procedurestukken ruim de kans gehad hun zienswijze op de zaak op papier te zetten. Gelet op die omstandigheden wordt de nota uit het debat geweerd.

V. Voorwerp waarover de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen stelt uitspraak te doen met het bestreden besluit

5.1. De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen vernietigt met het thans bestreden besluit formeel “[de] beslissingen tot niet-invulling van de stagecomponenten in de ManaMa en de beslissingen van de vicerector studentenbeleid genomen in het kader van het intern beroep”.

Van een dictum zou een grotere precisie verwacht mogen worden.

5.2. Alleszins kan uit het hiervóór overgeschreven feitenrelaas worden afgeleid wat “de beslissingen van de vicerector studentenbeleid genomen in het kader van het intern beroep” zijn, welke bij het thans bestreden besluit zijn vernietigd. Het betreft de beslissing van de vicerector van 14 oktober 2014 en de beslissing van de vicerector van 26 november 2014. Ze zijn geciteerd in de nummers 3.7 en 3.11 van besluit nr. 2014/459-2014/523, hiervóór aangehaald *sub* 3.1.

5.3. Uit punt 2 ‘voorwerp van de verzoekschriften’, punt D, van besluit nr. 2014/459-2014/523 is voorts enkel af te leiden dat de overige door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen vernietigde beslissingen de volgende zijn:

“de beslissingen waarbij het [de huidige verwerende partij] thans onmogelijk wordt gemaakt om opleidingsonderdelen uit de ManaMa, waarvoor zij effectief, hoewel voorlopig, ingeschreven is, te kunnen afleggen daar zij geen enkele stagemeester toegewezen krijgt.”

5.4. Het zijn dus deze voor de eerste rechter in geding zijnde handelingen waarvan verzoekster betwist dat de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen rechtsmacht heeft of aanvoert dat zijn beslissing ten gronde strijdig is met de in de cassatiemiddelen aangevoerde normen.

VI. Onderzoek van de middelen

A. Eerste middel

Standpunt van de partijen

6. In het eerste middel, zoals het is samengevat in de memorie van wederantwoord op grond waarvan de Raad van State uitspraak doet overeenkomstig artikel 14, derde lid, van het koninklijk besluit van 30 november 2006 ‘tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State’, voert verzoekster de schending aan van “artikel II.285, 2^e lid van de Codex Hoger Onderwijs *juncto* artikel I.3, 69° van de Codex Hoger Onderwijs, evenals van de federale regelgeving inzake de toegang tot de opleiding die leidt tot het bekomen van de bijzondere beroepstitel van ‘geneesheer-specialist’, met name artikel 170 Wet van 29 april 1996 *juncto* de artikelen 1, 1° en 3 van het K.B. van 12 juni 2008, de artikelen 10 e.v. van het K.B. van 21 april 1983 *juncto* de artikelen 7, 8, 10 en 29 van het M.B. van 23 april 2014 en Hoofdstuk V van het M.B. 18 juli 1979 (zoals hierboven nader voorgesteld in deel 3)”.

Bedoeld zijn, naast de Codex Hoger Onderwijs (hierna ook: VCHO), de wet van 29 april 1996 ‘houdende sociale bepalingen’, het koninklijk besluit van 12 juni 2008 ‘betreffende de planning van het medisch aanbod’, het koninklijk besluit van 21 april 1983 ‘tot vaststelling van de nadere regelen voor erkenning van geneesheren-specialisten en van huisartsen’, het ministerieel besluit van 23 april 2014 ‘tot vaststelling van de algemene criteria voor de erkenning van geneesheer-specialisten, stagemeesters en stagediensten’ en het ministerieel besluit van 18 juli 1979 ‘tot vaststelling van de bijzondere criteria voor de erkenning van geneesheren-specialisten, stagemeesters en stagediensten voor de specialiteiten van heelkunde, neurochirurgie, plastische heelkunde, urologie en orthopedie’. Dit blijkt zonder meer uit het inleidend verzoekschrift zodat het een te verregaand formalisme zou zijn, het cassatiemiddel enkel om reden van die onzorgvuldige formulering onontvankelijk te verklaren.

Verzoekster zet uiteen dat “[d]e bevoegdheid van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen [...] in artikel II.285, 2^e lid van de Codex Hoger Onderwijs duidelijk beperkt [wordt] tot ‘studievoortgangsbeslissingen’”. Zij stelt:

“De beslissingen aangaande (i) de niet-selectie als ASO orthopedische heilkunde, d.i. de weigering tot aflevering van een aanvaardingsattest door de decaan, m.i.v. de voorafgaande beslissing inzake de ranking van de kandidaat ASO’s orthopedische heilkunde (beslissing onder B); en (ii) de weigering tot aflevering van een visum/aanvaardingsattest ASO orthopedische heilkunde ‘buiten contingent’ (beslissing onder C); en (iii) de wijze van invulling van de ManaMa in de specialistische geneeskunde, afstudeerrichting orthopedische heilkunde, waarbij geen invulling kan gegeven worden aan de opleidingsonderdelen die kaderen in de opleiding geneesheer-specialist omdat geen aanvaardingsattest in de zin van de federale regelgeving werd bekomen (beslissing onder D), maken echter geen ‘studievoortgangsbeslissing’ uit in de zin van artikel I.3, 69° van de Codex Hoger Onderwijs, vermits zij geen enkele beoordeling inhouden over een opleidingsonderdeel of meerdere uit het curriculum Master in de geneeskunde, noch over de opleiding Master in de geneeskunde als geheel, en a fortiori daarover geen ‘eindoordeel’ inhouden.

Uit de in het middel vermelde federale regelgeving inzake de toegang tot de opleiding geneesheer-specialist blijkt bovendien dat enkel degenen die op grond van de regelgeving inzake de contingentering het aanvaardingsattest hebben bekomen, tot de opleiding (kunnen) worden toegelaten. Wanneer – bij de concrete afstemming van het door de universiteiten verstrekte onderwijs (ManaMa in de specialistische geneeskunde) op de opleiding geneesheer-specialist – de toegang tot de opleiding geneesheer-specialist (middels het bekomen van een aanvaardingsattest) een voorwaarde is om toegang te krijgen tot de ManaMa in de specialistische geneeskunde, zijn de beslissingen die kaderen in de besluitvorming om een aanvaardingsattest wel of niet toe te kennen, geen beslissingen die kaderen in de studievoortgang, maar enkel en alleen beslissingen die kaderen in de toegang tot de opleiding geneesheer-specialist. Dergelijke beslissingen beantwoorden dan ook geenszins aan de definitie van ‘examenbeslissing’ of enige andere ‘studievoortgangsbeslissing’, zoals gedefinieerd door artikel I.3, 69° van de Codex Hoger Onderwijs.”

In de toelichting bij het middel onderstreept verzoekster nogmaals dat de beslissing inzake de (niet-)selectie van de verwerende partij, in het licht van de door haar behaalde scores voor de selectiecriteria in het kader van de selectieprocedure georganiseerd in het academiejaar 2013-2014 voor het specialisme orthopedische heilkunde en de op grond van die scores verworven ranking,

aldus enkel kadert in de beperkte toegang tot de opleiding geneesheer-specialist “en kwalificeert bijgevolg enkel als een beslissing die kadert in de toegang tot de opleiding geneesheer-specialist (d.i. een zuiver federale bevoegdheid, waarvoor de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen ontegensprekelijk onbevoegd is)”.

Verzoekster preciseert nog dat zij “niet [betwist] dat [de verwerende partij] de scores voor de opleidingsonderdelen ‘verdieping in de heelkundige disciplines’ en ‘klinische stage in de heelkundige disciplines, deel 2’ ontvangen bij de vicerector en vervolgens bij de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen heeft kunnen aanvechten” mits zij de in het examenreglement voorgeschreven vervaltermijn heeft gerespecteerd, want deze selectiecriteria “zijn rechtstreeks gerelateerd aan opleidingsonderdelen van het programma van Bachelor of Master in de geneeskunde” en “kunnen dus wel degelijk als ‘examenbeslissing’ worden gekwalificeerd”.

Andere selectiecriteria daarentegen, met name ‘interview’ en ‘wetenschappelijke opdracht’, “zijn uitsluitend gerelateerd aan de toegang tot de opleiding geneesheer-specialist”:

“Zij zijn niet gerelateerd aan enig opleidingsonderdeel van het curriculum geneeskunde. Evenmin vormen deze selectiecriteria een ‘eindoordeel’ over een (of meerdere) opleidingsonderdelen of over een opleiding als geheel. Gelet op de definitie van ‘examenbeslissing’ in artikel I.3, 69° van de Codex Hoger Onderwijs, namelijk een beslissing die een ‘eindoordeel’ inhoudt over het voldoen voor ‘een opleidingsonderdeel, meer opleidingsonderdelen of een opleiding als geheel’, kunnen de uitgebrachte beoordelingen voor die selectiecriteria dan ook onmogelijk in die zin (met name als ‘examenbeslissing’) gekwalificeerd worden.”

A fortiori, aldus verzoekster, “kan de ranking die tot stand komt op basis van criteria die géén ‘eindoordeel’ over een ‘opleidingsonderdeel’ behelzen, evenals de (niet-)selectie die op die basis tot stand komt en die resulteert in de afgifte of niet van het aanvaardingsattest, evenmin als ‘examenbeslissing’ of ‘studievoortgangsbepaling’ kwalificeren”.

De beoordelingen voor de selectiecriteria ‘interview’ en ‘wetenschappelijk werk’ en zodoende ook de ranking en de selectie worden volgens verzoekster evenmin gevat onder de noemer ‘bewijs van bekwaamheid’ in de zin van artikel I.3, 69°, c, VCHO noch kunnen deze worden opgevat als een van de andere studievoortgangsbeslissingen in de zin van artikel I.3, 69°, VCHO.

Zodoende staat voor verzoekster vast “dat de quoterings voor de selectiecriteria die geen enkel verband houden met opleidingsonderdelen en bijgevolg ook de globale quoterings in het kader van de (niet-)selectie, volledig kaderen in de toegang tot de opleiding geneesheer-specialist”:

“De selectiebeslissing vloeit dus uitsluitend voort uit de implementatie van de federale regelgeving die het jaarlijks aantal kandidaat-specialisten dat toegang heeft tot de opleiding beperkt (‘contingentering’), in combinatie met de regelgeving inzake de erkende stagemeesters en het beperkte aantal stageplaatsen dat daaruit volgt. Inderdaad moet de KU Leuven zich beperken – wil zij de federale regelgeving inzake de contingentering en de beperkingen voortvloeiend uit de erkenning van de stagemeesters-begeleiders respecteren – tot de vaststelling omtrent welke kandidaten, in functie van hun ranking, tot de opleiding geneesheer-specialist kunnen worden toegelaten. En enkel zij die op grond van die federale regelgeving worden toegelaten tot de opleiding geneesheer-specialist, worden op die grond ook toegelaten tot de ManaMa in de specialistische geneeskunde.”

7. In haar memorie van antwoord betoogt de verwerende partij dat verzoekster geenszins de federale regeling inzake contingentering uitvoert, maar in de planning van haar onderwijsaanbod veel verder gaat. Zij vult niet eens al haar erkende stageplaatsen op. Het middel gaat uit van de onjuiste premisse dat de KU Leuven geen aanvaardingsattest kon afgeven, zodat het alleen al om die reden ongegrond is.

De verwerende partij wijst er voorts op dat de selectiecriteria die verzoekster hanteert, iedere rechtsgrond missen, zodat ook op dat punt bezwaarlijk kan worden gesproken van het uitvoeren van de contingentering. Artikel 35*novies*, § 1, 4°, van het koninklijk besluit nr. 78 van 10 november 1967 ‘betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen’ machtigt de Ko-

ning slechts om de criteria en regels vast te leggen voor de selectie van kandidaten.

De verwerende partij benadrukt nog dat de regeling die verzoekster heeft uitgewerkt, wel degelijk een beperking inhoudt, niet enkel van de toegang tot de beroepsopleiding, maar bovenal van de toegang tot de master-na-master specialistische geneeskunde. Zij heeft een “eigensoortig” aanvaardingsattest ontwikkeld dat niet alleen nodig is om de beroepsopleiding in het kader van de erkenning van een beroepstitel aan te vatten, maar ook om de master-na-master specialistische geneeskunde te starten. Dat de beroepsopleiding voor de erkenningsprocedure voor een beroepstitel *de facto* is “opgeslorpt” door de master-na-master specialistische geneeskunde, doet geen afbreuk aan het feit dat de selectiecriteria die verzoekster hanteert, ook gewoon selectiecriteria zijn om toegang te krijgen tot de master-na-master specialistische geneeskunde. Die criteria zijn dus niets meer of minder dan een beperking van de toegang tot die manama, die overigens ruimer is dan alleen maar de beroepsopleiding. De studenten kunnen immers beslissen, eens de opleiding aangevat, of zij wel of niet een stageplan toesturen aan de bevoegde minister en aldus een beroepstitel nastreven, met andere woorden of de manama specialistische geneeskunde als beroepsopleiding geldt of niet. Verzoekster heeft wezenlijk de toegang tot de manama geregeld, waar dan toevallig ook de beroepsopleiding in vervat zit. Zij heeft daarbij duidelijk gebruik gemaakt van haar onderwijsbevoegdheid. Verzoekster kan dus niet verwijzen naar de selectiecriteria ‘interview’ en ‘wetenschappelijke opdracht’, aangezien deze opgelegd worden aan eenieder die de manama specialistische geneeskunde wil aanvangen en los van het feit of de betrokkene de beroepsopleiding wil volgen of niet. Dit betekent dat de beslissing om aan de verwerende partij geen ‘aanvaardingsattest’ af te geven, een beslissing is die kadert in het onderwijsbeleid van verzoekster en dus een studievoortgangsbepaling is. De beslissing kan onmogelijk kaderen binnen de contingentering, want op dat vlak heeft verzoekster geen enkele bevoegdheid. Er kan niet worden betwist dat verzoekster de studievoortgang van de verwerende partij belemmert. De enkele omstandigheid dat zij beweert dat die studievoortgangsbepalingen steunen op de contin-

gentering wijzigt niet de aard van die beslissingen; wel wordt de wettigheid van die beslissingen daardoor aangetast.

De eerste rechter heeft er terecht op gewezen dat hij zich steeds bevoegd acht om te oordelen over beslissingen die betrekking hebben op bijzondere toelatingsvoorwaarden voor een bepaalde opleiding. Die rechtspraak wordt door verzoekster niet betwist. Het middel stelt enkel dat de beslissing over het aanvaardingsattest geen beslissing is over bijzondere toelatingsvoorwaarden inzake de toegang tot de manama maar een beslissing over de toegang tot de beroepsopleiding. Die stelling is echter onjuist. De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen geeft terecht een ruime interpretatie aan het begrip ‘studievoortgangsbepaling’. De Raad van State heeft er in zijn arrest nr. 200.012 van 26 januari 2010 ook al op gewezen dat de lijst van ‘studievoortgangsbepalingen’, zoals opgenomen in de Codex Hoger Onderwijs, niet als limitatief moet worden beschouwd, maar moet worden ingevuld vanuit de bedoeling van de decreetgever bij het oprichten van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen. Er anders over oordelen zou op gespannen voet staan met het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel. De beslissing om geen aanvaardingsattest toe te kennen is dus een studievoortgangsbepaling.

Dat de verwerende partij “bekwaam werd geacht” maar niet nuttig gerangschikt is, verandert hieraan niets. De toevoeging van het quotum heeft tot gevolg dat geen aanvaardingsattest wordt uitgereikt, maar ook dat is een studievoortgangsbepaling. Het quotum belet namelijk dat iemand enkel de manama specialistische geneeskunde aanvat, zelfs al streeft die enkel de manama en niet de erkende beroepstitel na. Of zo een quotum rechtsgeldig aan de toelatingsvoorwaarden kan worden gekoppeld, betreft de grond van de zaak. Feit is, aldus de verwerende partij, dat het quotum niet het gevolg is van de federale regeling inzake de planning van het medisch aanbod, maar alleen voortvloeit uit het beleid dat verzoekster voert inzake de planning van haar eigen onderwijs. Dat dit onderwijsbeleid mede tot doel heeft om maximaal voordeel te halen uit de regeling inzake de contingentering, verandert niets aan het feit dat het een puur onderwijs-

beleid blijft, waarbij de studievoortgang van kandidaat-specialisten bij het overschakelen van de master in de geneeskunde naar de master-na-master specialistische geneeskunde ernstig wordt beknot. De beslissingen die uit dit beleid voortvloeien zijn “raszuivere” studievoortgangsbeslissingen.

Ook de beslissing van verzoekster om de verwerende partij niet toe te laten een stage aan te vatten binnen de manama specialistische geneeskunde is een studievoortgangsbeslissing.

Het valt volgens de verwerende partij niet te verantwoorden dat dergelijke beslissingen niet onder de bevoegdheid van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen zouden vallen, des te meer aangezien het de wens van de decreetgever was om alle betwistingen inzake studievoortgang aan deze administratieve rechter toe te vertrouwen. “Uiterst ondergeschikt”, namelijk wanneer de Raad van State de betrokken beslissingen niet als studievoortgangsbeslissingen zou aanmerken, acht de verwerende partij het gepast om het Grondwettelijk Hof te ondervragen of de artikelen II.285, tweede lid, en I.3, 69°, van de Codex Hoger Onderwijs de artikelen 10, 11 en 13 van de Grondwet schenden, in samenhang gelezen met artikel 6, lid 1, EVRM, doordat de beslissing van een universiteit, om aan een student geen aanvaardingsattest toe te kennen – attest dat die student volgens die universiteit nodig heeft om de master-na-masteropleiding specialistische geneeskunde aan te vatten – geen voor de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen aanvechtbare studievoortgangsbeslissing zou zijn, louter en alleen omdat de universiteit beweert dat een dergelijk aanvaardingsattest tot doel heeft de federale regels inzake de planning van het medisch aanbod uit te voeren.

Beoordeling

a. de in het middel aangevoerde bepalingen van de Codex Hoger Onderwijs

8.1. Artikel II.285 VCHO luidt:

“Er wordt een Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, verder ‘de Raad’ genoemd, opgericht bij de bevoegde dienst van de Vlaamse Gemeenschap.

De Raad doet als administratief rechtscollege uitspraak over de beroepen die door studenten of personen op wie de beslissing betrekking heeft, worden ingesteld tegen studievoortgangsbeslissingen, na uitputting van de in afdeling 2 bedoelde interne beroepsprocedure. De Raad doet als administratief rechtscollege uitspraak over de verzoeken die studenten in uitvoering van artikel II.204 rechtstreeks bij hem indienen om hun leerkrediet aan te passen omdat ze zich in een overmachtsituatie bevonden en de instelling voor hen geen aangepaste examenregeling heeft geboden.

De beslissingen genomen door het instellingsbestuur en door de stuurgroep Databank Hoger Onderwijs op grond van de procedure bedoeld in artikel IV.93, kunnen worden aangevochten voor de Raad. De Raad beoordeelt of de bestreden vermeldingen in overeenstemming zijn met de decretale en reglementaire bepalingen en, desgevallend, met de van toepassing zijnde onderwijs- en examenreglementen. De behandeling van een verzoekschrift ter zake door de Raad leidt tot de gemotiveerde afwijzing van het beroep op grond van de onontvankelijkheid of ongegrondheid ervan, of tot de gemotiveerde vernietiging van de onrechtmatig genomen beslissing. In dat laatste geval brengt het instellingsbestuur of de door de stuurgroep aangewezen persoon de bestreden vermelding onverwijld in overeenstemming met de dragende redenen die hebben geleid tot de uitspraak van de Raad.

Personen die nog niet ingeschreven zijn aan een instelling voor hoger onderwijs kunnen tegen een beslissing over een aanvraag om vrijstelling op grond van EVK's of van een bewijs van bekwaamheid maar 1 keer een beroep instellen bij de Raad ingeval ze in een periode van 4 jaar een aanvraag met dezelfde of vergelijkbare strekking hebben ingediend bij meerdere instellingen. Een dergelijk beroep dat een tweede keer is ingesteld, is onontvankelijk.”

8.2. De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, ontleent blijkens het bestreden besluit aan het begrip ‘studievoortgangsbeslissing’ krachtens artikel II.285, tweede lid, VCHO, zijn bevoegdheid om als administratief rechtscollege te oordelen.

Naar artikel I.3, 69°, VCHO bepaalt, is een ‘studievoortgangsbeslissing’ één van de volgende beslissingen:

“a) een examenbeslissing, zijnde elke beslissing die, al dan niet op grond van een deliberatie, een eindoordeel inhoudt over het voldoen voor een opleidingsonderdeel, meer opleidingsonderdelen van een opleiding, of een opleiding als geheel;

- b) een examentuchtbeslissing, zijnde een sanctie opgelegd naar aanleiding van examenfeiten;
- c) de toekenning van een bewijs van bekwaamheid, dat aangeeft dat een student op grond van eerder verworven competenties of eerder verworven kwalificaties bepaalde competenties heeft verworven;
- d) de toekenning van een vrijstelling, zijnde de opheffing van de verplichting om over een opleidingsonderdeel, of een deel ervan, examen af te leggen;
- e) een beslissing waarbij het volgen van een schakel- en/of voorbereidingsprogramma wordt opgelegd en waarbij de studieomvang van dergelijk programma wordt vastgesteld;
- f) het opleggen van een maatregel van studievoortgangsbewaking, bedoeld in artikel II.245 [lees: II.246];
- g) het weigeren van het opnemen van een bepaald opleidingsonderdeel in het diplomacontract waarvoor de student die een geïndividualiseerd traject volgt, zich nog niet eerder heeft ingeschreven;
- h) een beslissing inzake gelijkwaardigheid van een buitenlands diploma van hoger onderwijs met een Vlaams diploma van hoger onderwijs genomen krachtens artikel II.256.”

b. voorafgaande vaststelling over het voorwerp waartegen het middel is gericht

9. Het eerste middel richt verzoekster, zo geeft zij aan in haar procedurestukken, tegen de bestreden beslissing in de mate dat de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen zich bevoegd verklaart om over de voorwerpen B, C en D zoals omschreven in die beslissing, te oordelen.

Gelet op wat hiervóór *sub* 5 is vastgesteld, moet het eerste middel dan ook worden geacht te zijn gericht tegen de beoordeling door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen van zijn bevoegdheid om kennis te nemen van het beroep dat gericht is tegen (i) de beslissing van de vicerector van 14 oktober 2014, *partim*, namelijk enkel voor zover de vicerector in die beslissing uitspraak doet over de beoordeling van het interview en de wetenschappelijke opdracht, over het opstellen van de ranking als resultaat van de rekenkundige verwerking van de deelscores en over de daaruit voortvloeiende niet-selectie “voor de ASO orthopedie”, (ii) de beslissing van de vicerector van 26 november 2014 en (iii) de “beslissingen tot niet-invulling van de stagecomponent in de MaMa”, zoals enigszins nader gepreciseerd hiervóór *sub* 5.3.

c. de rechtsmacht van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen voor de beslissingen die verband houden met de weigering om de verwerende partij een universitair attest uit te reiken

10. Als besluit van een omstandig gemotiveerde beslissing stelt de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen:

“[...] dat de bestreden beslissingen, aangeduid onder B en C studievoortgangsbepalingen, in het bijzonder examenbeslissingen *sensu lato*, zijn voor zover zij binnen het hierboven toegelichte bereik van het onderwijs vallen. Met andere woorden, de beslissing tot het niet-afleren van het ‘aanvaardingsattest’, voor zover ze in het hiervoor omschreven bereik van de regelgeving inzake de toegang tot het beroep en de beroepsopleiding valt, behoort niet tot de bevoegdheid van de Raad.”

Alhoewel de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen dus oordeelt dat “de beslissing tot het niet-afleren van het ‘aanvaardingsattest’, voor zover ze in het hiervoor omschreven bereik van de regelgeving inzake de toegang tot het beroep en de beroepsopleiding valt, [...] niet [behoort] tot de bevoegdheid van de Raad”, heeft hij niettemin in het dictum van zijn besluit, als gezien, wel de beslissing van de vicerector van 14 oktober 2014 geheel vernietigd – “de beslissingen van de vicerector studentenbeleid genomen in het kader van het intern beroep worden vernietigd” – met inbegrip van de bevestiging van de niet-selectie van de verwerende partij en dus de weigering van het universitair attest.

11. Over de kwalificatie van de thans in geding zijnde beslissingen van verzoekster die verband houden met de weigering om, na een selectieprocedure, aan de verwerende partij een universitair attest uit te reiken als bedoeld in artikel 1 van het koninklijk besluit van 12 juni 2008 ‘betreffende de planning van het medisch aanbod’ heeft de Raad van State reeds uitspraken gedaan.

In zijn arrest nr. 232.534 van 13 oktober 2015, gewezen tussen dezelfde partijen, heeft de Raad geoordeeld dat deze handelingen geen ‘examen-

beslissing' zijn en dus geen studievoortgangsbeslissing in de zin van artikel I.3, 69°, a), VCHO.

In zijn arrest nr. 238.531 van heden, eveneens gewezen tussen dezelfde partijen, oordeelt de Raad dat dezelfde handelingen evenmin studievoortgangsbeslissingen zijn in de zin van artikel I.3, 69°, c) en g), VCHO. In hetzelfde arrest wordt bovendien uitgelegd waarom, naar het oordeel van de Raad, opdat de in geding zijnde beslissingen zouden kunnen worden gebracht onder de rechtsmacht van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen een uitdrukkelijke beslissing vereist is van de decreetgever.

12. Er is geen reden om daar in de huidige zaak anders over te oordelen.

13. Bij voormeld arrest nr. 238.531 is in die zaak het debat heropend en heeft de Raad op verzoek van de huidige verwerende partij drie prejudiciële vragen gesteld aan het Grondwettelijk Hof.

Ook in de nu voorliggende zaak verzoekt de verwerende partij, “in het geval [de] Raad van oordeel zou zijn dat uit artikel II.285, tweede lid en artikel I.3, 69° Codex Hoger Onderwijs zou volgen dat de beslissing om aan de verwerende partij geen aanvaardingsattest uit te reiken, geen studievoortgangsbeslissing zou zijn”, om een prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof voor te leggen.

Gelet op het bepaalde in artikel 26, § 4, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 ‘op het Grondwettelijk Hof’ wordt de voorgestelde prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof voorgelegd. Ze wordt *ne varietur* (ongewijzigd) overgenomen in het dictum hierna.

d. de rechtsmacht van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen over de beslissingen “tot niet-invulling van de stagecomponenten in de Manama” en de beslissing van de vicerector van 26 november 2014

14. De beslissingen waarover de vicerector uitspraak deed op 26 november 2014 – “de beslissingen waarbij het [de verwerende partij] thans onmogelijk wordt gemaakt om opleidingsonderdelen uit de ManaMa, waarvoor zij effectief, hoewel voorlopig, ingeschreven is, te kunnen afleggen daar zij geen enkele stagemeester toegewezen krijgt” – en die beslissing zelf van de vicerector brengt de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen onder in “het voorwerp onder D” en hij oordeelt hierover in essentie:

“Wat het voorwerp onder D betreft, is de Raad van oordeel dat, indien dit geïnterpreteerd wordt als een impliciete weigering van toegang tot de ManaMa door een *de facto* uitholling van de inschrijving, deze beslissing samenhangt met de beslissingen onder B en C daar ze allen *in se* neerkomen op een weigering van effectieve toegang tot de ManaMa, waarvoor de voorlopige inschrijving door de Raad bevolen werd.

De Raad is voorts van oordeel dat de bestreden beslissingen, zoals aangeduid onder het voorwerp D studievoortgangsbepalingen, in het bijzonder voorbeslissingen ten opzichte van de examenbeslissing *sensu stricto* zijn.”

15. Er zij aan herinnerd dat de contractuele aard van de rechtsrelatie van de onderwijsinstelling met haar student door de decreetgever als regel is gesteld en dat het optreden van die instelling waarvoor de decreetgever een administratief rechtscollege in het leven heeft willen roepen, als uitzondering op de gelding van die rechtsrelatie is opgevat en dus strikt moet worden uitgelegd.

16. De decreetgever heeft het begrip ‘examenbeslissing’ gedefinieerd. Artikel I.3, 69°, a), VCHO bepaalt dat daaronder moet worden verstaan:

“[...] elke beslissing die, al dan niet op grond van een deliberatie, een eindoordeel inhoudt over het voldoen voor een opleidingsonderdeel, meer opleidingsonderdelen van een opleiding, of een opleiding als geheel.”

Het vereiste van een evaluerend ‘eindoordeel’ wordt in de memorie van toelichting in de verf gezet (*Parl.St.* VI.Parl. 2003-04, nr. 1960/1, 8):

“Duidelijk moet worden gesteld dat examenbeslissingen niet louter deliberatiebeslissingen betreffen, maar wel elke beslissing die een eindoordeel inhoudt over het voldoen voor een opleidingsonderdeel, meerdere opleidingsonderdelen, of een opleiding als geheel. Daarbij moet uitdrukkelijk worden verwezen naar de ontwerptekst inzake de flexibele leerwegen in het hoger onderwijs, dewelke toelaten dat het slagen voor een opleidingsonderdeel leidt tot een creditattest, zonder dat één en ander alsnog het voorwerp van een deliberatie moet uitmaken.

Vereist is wel – het begrip wijst er zelf op – dat er inderdaad een examenbeslissing of, nog meer generiek, een evaluatiebeslissing heeft plaatsgevonden. Indien de decreetgeving op de flexibele leerwegen in het hoger onderwijs ertoe zou nopen dat ook beslissingen inzake het attesteren van een bepaalde bekwaamheid aan het rechtscollege worden voorgelegd, zal dit uitdrukkelijk in de tekst moeten worden opgenomen.”

17. De beslissingen “onder voorwerp D” betreffen evenwel geen derden bindend eindoordeel over de vraag of een student voldaan heeft voor een opleidingsonderdeel, meerdere opleidingsonderdelen of een opleiding als geheel. Er heeft daarbij geen “examenbeslissing of, nog meer generiek, een evaluatiebeslissing [...] plaatsgevonden”. Die beslissingen gaan – per definitie – vooraf aan enige beoordeling, in de relatie student - examencommissie, of die student heeft voldaan aan opleidingsonderdelen of de gehele opleiding.

18. De in geding zijnde beslissingen “onder voorwerp D” zijn dus evenmin een ‘examenbeslissing’ en dus geen studievoortgangsbepaling in de zin van artikel I.3, 69°, a), VCHO.

Door deze beslissingen te kwalificeren als vóórbeslissingen van een examenbeslissing miskent de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen de contractuele aard van de rechtspositie van de student en geeft hij een met de in het middel aangevoerde bepalingen van de Codex Hoger Onderwijs strijdige interpretatie aan het begrip ‘studievoortgangsbepaling’, zodat zijn besluit niet naar recht verantwoord is.

19. Het middel is in zoverre gegrond.

B. Vierde middel

Standpunt van de partijen

20. Het vierde middel, waarvan verzoekster preciseert dat het “is gericht tegen het besluit van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen aangaande het opleidingsonderdeel ‘verdieping in de heelkundige disciplines’”, is geput uit de schending van artikel II.291, tweede lid, VCHO, “evenals van het erin vervatte beginsel van de scheiding der machten, van de herstelbevoegdheden die de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen op grond van artikel II.292 van de Codex Hoger Onderwijs bezit, en in het bijzonder de bevoegdheid de organisatie van een nieuw examen(onderdeel) te bevelen onder voorwaarden die de termijn en de materiële voorwaarden betreffen (§ 1, 2°), alsook van de materiële motiveringsplicht vervat in artikel 3 van de Wet motivering bestuurshandelingen en (overgenomen in) artikel II.281 van de Codex Hoger Onderwijs”.

Verzoekster doet in dat verband gelden dat de bodemrechter in eerste instantie heeft geoordeeld dat de score voor het opleidingsonderdeel ‘verdieping in de heelkundige disciplines’ niet in rechte en in feite gemotiveerd is omdat geen beoordeling voorligt van de permanente evaluatie ‘presentatie en medewerking tijdens contactmomenten’. Voor het aspect ‘presentatie’ – dit is volgens verzoekster “het tweede aspect op basis waarvan het betrokken opleidingsonderdeel wordt geëvalueerd” – komt dezelfde rechter tot het besluit dat de deelscores niet afdoende zijn gemotiveerd. Vervolgens gaat die rechter echter na welke score in de gegeven omstandigheden alsnog moet worden gegeven en komt hij tot “een aanvaardbare totstandkoming van de score van 14/20”.

Door te bepalen welke score aan de verwerende partij moet worden toegekend voor het betrokken opleidingsonderdeel, treedt de bodemrechter in de plaats van de examencommissie. Dat is een “onmiskkenbare schending van het beginsel van de scheiding der machten, zoals verwoord in artikel II.291,

2e lid van de Codex Hoger Onderwijs”. Bovendien schendt de eerste rechter daarmee ook artikel II.292 VCHO, dat weliswaar bepaalt dat de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen aan het bestuur kan bevelen om een nieuwe beslissing te nemen “onder bepaalde voorwaarden”, maar dat niet inhoudt dat die Raad “eigenhandig een bepaalde ad hoc score voor een opleidingsonderdeel mag vaststellen”.

Nog volgens verzoekster wordt zij er door het oordeel van de eerste rechter toe gebracht de materiële motiveringsplicht te miskennen, omdat “[d]e Raad [...] immers uitdrukkelijk [erkent] dat de ad hoc score [...] niet kan steunen op enige onderbouwde score”. Dit druist volgens verzoekster in tegen artikel 3 van de wet van 29 juli 1991 ‘betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen’ en artikel II.281 van de Codex Hoger Onderwijs.

De verwerende partij merkt op dat de Raad van State weliswaar eerder al eens geoordeeld heeft dat een discretionaire bevoegdheid van een delibererende klassenraad “verdampt” en “versmald” was, maar hij deed dit na vijf voorgaande schorsingsarresten, terwijl de bodemrechter zich in dit geval nog maar één keer had uitgesproken over de remediërende maatregelen die verzoekster na besluit nr. 2014/113 van 30 september 2014 had genomen. De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen moest derhalve de discretionaire bevoegdheid van verzoekster respecteren.

21. In haar memorie van antwoord betoogt de verwerende partij dat het middel berust op een misvatting. Uit het beschikkend gedeelte van de bestreden beslissing zou zeer duidelijk blijken dat de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen niet zelf een “ad hoc score” heeft opgelegd. Verzoekster werd alleen verplicht een nieuwe beslissing te nemen en daarbij rekening te houden met de overwegingen die aan de vernietiging ten grondslag liggen. De Raad heeft wel zeer uitvoerig gemotiveerd waarom een score van 13/20 kennelijk onredelijk is. De verwerende partij erkent dat het “juist [is] dat daarbij een zeer gedetailleerde aanzet wordt gegeven aan [verzoekster]”, al kan dat aan

de rechter “onmogelijk ten kwade worden [geduid], wel integendeel”. Artikel 6, lid 1, EVRM vereist dat partijen toegang hebben tot een rechter met volle rechtsmacht, wat volgens de verwerende partij betekent dat, “zo het geen volledige toetsing van de opportuniteit van de bestuurshandeling uitmaakt, toch minstens zo ver [moet] gaan dat de conclusie van de rechter concrete gevolgen heeft voor de rechtszoekende en ‘dat deze gevolgen duidelijk kunnen worden ingeschat’”. Dat de bodemrechter in de bestreden beslissing zeer concreet heeft aangegeven hoe nog tot een wettige beslissing kan worden gekomen, maakt geen onwettigheid uit, maar past net binnen het recht van de verwerende partij op een eerlijk en daadwerkelijk proces. De verwerende partij wijst er ook nog op dat de door de bodemrechter vernietigde beslissing niet de eerste beslissing was, maar een “herbeslissing na een eerdere vernietiging”. Uit de rechtspraak van de Raad van State vloeit voort dat de discretionaire bevoegdheid van een beoordelende instantie verengt wanneer de eerder aangewende motieven tot de vernietiging van een eerdere beslissing hebben geleid. De verwerende partij is van oordeel dat wanneer een beoordelende instantie verzeild raakt in een carrousel van steeds nieuwe beslissingen over hetzelfde onderwerp, het mogelijk is dat haar discretionaire bevoegdheid “dusdanig verdampt en versmald is” dat zij uiteindelijk nog slechts over een gebonden bevoegdheid beschikt. Al benadrukt de verwerende partij dat de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen niet zover is gegaan en alleen maar “zeer duidelijk heeft aangeduid waarom het in deze heel specifieke omstandigheden niet meer als redelijk kan worden beschouwd om nog een globale score van 13/20 toe te kennen”.

Wat het verwijt betreft dat de bodemrechter verzoekster zou dwingen tot een schending van de materiële motiveringsplicht, betoogt de verwerende partij dat dit eveneens stuit op het gegeven dat in het beschikkend gedeelte van de bestreden beslissing geen bindende score wordt opgelegd. Bovendien gaat verzoekster uit van een wel zeer selectieve lezing van de beslissing. De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen heeft niet gezegd dat er geen betrouwbare gegevens in het administratief dossier voorhanden zijn om voor het betrokken opleidingsonderdeel tot een correcte score te komen. Die Raad

heeft er enkel op gewezen dat een aantal deelscores onvoldoende onderbouwd zijn en daarom de uiteindelijke score niet kunnen dragen. Daarmee heeft de Raad zeker niet gezegd dat men dan maar op basis van onvoldoende gemotiveerde deelscores een beslissing moest nemen, maar heeft hij zeer duidelijk aangegeven welke berekeningsmethode toelaat om de onvoldoende gemotiveerde deelscores uit het uiteindelijke resultaat te filteren zodat toch nog tot een verdedigbare – en dus materieel afdoende gemotiveerde – score kan worden gekomen. De Raad heeft aan verzoekster helemaal niet opgelegd om een “materieel ongemotiveerde beslissing” te nemen. Integendeel, de Raad heeft verzoekster zeer duidelijk de weg getoond waarop zij alsnog tot een aanvaardbare beslissing zou kunnen komen. De concrete materiële motivering is evenwel niet bindend opgelegd aan verzoekster.

Beoordeling

22. Zoals verzoekster zelf aangeeft in haar procedurestukken, is dit middel “gericht tegen het besluit van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen aangaande het opleidingsonderdeel ‘verdieping in de heelkundige disciplines’”, dit is een onderdeel van de door de eerste rechter als voorwerp A omschreven beslissing van de vicerector van 14 oktober 2014.

23. Artikel II.291 VCHO luidt:

“De Raad beoordeelt of studievoortgangsbepalingen in overeenstemming zijn met:

1° de decretale en reglementaire bepalingen en het onderwijs- en examen-reglement;

2° de algemene administratieve beginselen.

De Raad stelt zijn appreciatie betreffende de waarde van een kandidaat niet in de plaats van die van het bestuur of enig orgaan dat werkt onder de verantwoordelijkheid van het bestuur.”

Artikel II.292, § 1, VCHO bepaalt:

“De behandeling van het verzoekschrift door de Raad leidt tot:

1° de gemotiveerde afwijzing van het beroep op grond van de onontvankelijkheid of de ongegrondheid ervan, of;

2° de gemotiveerde vernietiging van de onrechtmatig genomen studievoortgangsbeslissing, in welk geval de Raad het bestuur kan bevelen een nieuwe beslissing te nemen, onder door de Raad te stellen voorwaarden. Deze voorwaarden kunnen inhouden dat:

a) een nieuwe examen(tucht)beslissing afhankelijk wordt gemaakt van de organisatie van een nieuw examen of een onderdeel daarvan. De Raad kan de termijn en de materiële voorwaarden bepalen waaronder deze organisatie moet gebeuren;

b) een nieuwe beslissing houdende toekenning van een bewijs van bekwaamheid in voorkomend geval afhankelijk wordt gemaakt van de organisatie van een nieuw bekwaamheidsonderzoek of een onderdeel daarvan. De Raad kan de termijn en de materiële voorwaarden bepalen waaronder deze organisatie moet gebeuren,

c) welbepaalde onregelmatige of onredelijke motieven bij de totstandkoming van de nieuwe beslissing niet worden betrokken;

d) welbepaalde regelmatige en redelijke motieven bij de totstandkoming van de nieuwe beslissing kennelijk in ogenschouw moeten worden genomen.

In het geval bedoeld onder het eerste lid, 2°, kan de Raad, zo hij dit op grond van de aangedragen feiten kennelijk noodzakelijk acht, bevelen dat de verzoeker in afwachting van een nieuwe beslissing voorlopig ingeschreven wordt, alsof geen nadelige studievoortgangsbeslissing was genomen.

[...].”

24. De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen heeft met het thans bestreden besluit, na vernietiging van de voor hem bestreden beslissingen, aan verzoekster opgelegd om een nieuwe beslissing te nemen “uiterlijk op 24 februari 2015” en “rekening houdend met de hoger vermelde overwegingen”.

Daarbij blijkt niet dat de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen één of enkele van die “hoger vermelde” overwegingen heeft uitgesloten.

Derhalve moet worden aangenomen dat de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen ook aan verzoekster heeft opgedragen rekening te houden met de overwegingen van het thans bestreden besluit die ver-

zoekster in de toelichting bij het middel citeert en met dit middel specifiek bekri-
tiseert.

25. In die overwegingen stelt de Raad voor betwistingen inzake
studievoortgangsbepalingen:

“Gelet op de onbetrouwbaarheid van de motivering, het onvoldoende ka-
rakter van de onbetrouwbare motivering en het onzeker karakter van de
aanwezigheid van de beoordelaars, kan enkel een ad hoc score op basis
van prima facie onbetwiste, maar door geen van de partijen aantoonbare
beoordelingen door aanwezige beoordelaars nog de betwisting tussen par-
tijen tot een goed einde brengen. De Raad ziet geen andere oplossing dan
dat de score op basis van de onvoldoende gemotiveerde (deel)scores van
de beoordelaars volgens de hierna gestelde modaliteiten als aanvaardbaar
resultaat tot stand moet komen. De Raad stelt vast dat de verzoekende
partij [lees: de huidige verwerende partij] vanaf het begin zonder enig in-
zicht gehad te hebben in wie de concrete beoordelaars waren en welke
score zij toebedeeld hadden, volgehouden heeft dat er maar vier beoorde-
laars aanwezig waren op haar presentatie. De Raad is van oordeel dat, on-
geacht of vaststaat dat prof. [...] al dan niet aanwezig was haar beoorde-
ling dermate afwijkt van de mediaanscore (te weten 13,5/20) en geen af-
doende elementen in de motivering van die beoordelaar aanwezig zijn om
in alle redelijkheid een afwijking van 3-3,5 punten ten opzichte van het
gemiddelde of de mediaan (en dus de beoordelingsmaatstaf en de waarde
van de prestatie van de verzoekende partij op basis van die maatstaf) te
rechtvaardigen. De Raad houdt hierbij rekening met de bijzondere om-
standigheden van het dossier, waaronder in casu het feit dat drie niet-
betwiste beoordelaars een al dan niet afdoende gemotiveerde score (14/20,
15/20 en 16/20) boven het gemiddelde van 13/20 en de mediaan van
13,5/20 (wat een duidelijke indicatie van het beoordelingskader en de
maatstaf is) gegeven hebben. De Raad is dan ook van oordeel dat deze
beoordeling niet in de globale score kan meegenomen worden. Op basis
van de vijf andere beoordelingen zou verzoekende partij in deze hypothe-
se tot een eindscore van 14/20 komen. Daar de Raad bovendien van oor-
deel is dat het niet zeker is dat deze vijf beoordelaars ook effectief aanwe-
zig waren tijdens de gehele presentatie (volgens de verzoekende partij
slechts drie van de vijf) is de Raad van oordeel dat een billijke totstand-
koming van de score erin kan bestaan de hoogste (16/20 – gering nadelig
voor verzoekende partij) en de laagste (12/20 – gering nadelig voor ver-
werende partij) te weren. Een en ander verzekert in elk geval dat er drie
beoordelaars zijn, wat in casu toch een voldoende graad van objectiviteit
en verscheidenheid waarborgt, en waarvan minstens twee beoordelaars
onbetwist zijn. In deze hypothese komt men tot een aanvaardbare tot-
standkoming van de score van 14/20. Zij zou zowel de mediaan als het
gemiddelde zijn van de scores van de drie beoordelaars.”

26. Met die overwegingen geeft de rechter aan wat voor hem, los van het effectief toegekende cijfer voor dat opleidingsonderdeel, een aanvaardbare score is. Een dergelijk oordeel overstijgt het wettigheidstoezicht waarmee de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen overeenkomstig artikel II.291, eerste lid, VCHO is belast.

Door bovendien te stipuleren dat “geen andere oplossing” zichtbaar is dan die welke verkregen wordt “volgens de hierna gestelde modaliteiten” – en die “oplossing” aldus als enig mogelijke te hebben gepresenteerd – gaat de rechter de mogelijkheid te buiten, hem door de decreetgever geboden, om voorwaarden te stellen zoals te bevelen dat bepaalde motieven in ogenschouw moeten worden genomen dan wel niet bij de totstandkoming van de nieuwe beslissing betrokken mogen worden maar heeft de rechter zonder meer zijn appreciatie betreffende de waarde van de prestatie van de verwerende partij in de plaats gesteld van de onderwijsinstelling en schendt hij derhalve artikel II.291, tweede lid, VCHO.

27. De verwerende partij is van oordeel dat een dergelijke indeplaatsstelling door de rechter verantwoord is vanwege artikel 6, lid 1, EVRM en het daaruit voortvloeiende recht op toegang tot een rechter met volle rechtsmacht.

Dat standpunt kan niet worden bijgevalen.

Als artikel 6, lid 1, EVRM vereist dat tegen de in geding zijnde beslissingen een beroep openstaat bij een rechterlijke instantie met volle rechtsmacht die aan de bij artikel 6 EVRM gestelde voorwaarde voldoet, dan volgt daaruit niet dat die rechterlijke instantie bij machte moet zijn om zich in de plaats te stellen van de onderwijsinstelling. Het volstaat dat die rechterlijke instantie bij de uitoefening van haar (wettigheids)controle uitspraak mag doen over de feitelijke en juridische geschilpunten, en daarbij inzonderheid beoordelen of de rechte vereiste feitelijke grondslag van de aan haar toezicht voorgelegde beslissingen aanwezig is, de juistheid, pertinentie en toelaatbaarheid van de motieven

waarop de bestreden rechtshandeling steunt nagaan en oordelen of de beslissing evenredig is met de vastgestelde feiten of ten aanzien van de ermee nagestreefde doelstellingen. De verwerende partij toont niet aan dat aan die voorwaarden niet is voldaan in het geval van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen.

28. De verwerende partij mag dan wel aanvoeren dat het mogelijk wordt geacht dat de discretionaire bevoegdheid van een beoordelende instantie verengt wanneer de eerder aangewende motieven tot de vernietiging van een eerdere beslissing hebben geleid, de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen heeft alvast niet *expressis verbis* uitgelegd dat – laat staan waarom – zulks in deze zaak het geval was of moest zijn.

Met die bedenking, waarvan geenszins is aangetoond dat ze een rol heeft gespeeld in het oordeel van de eerste rechter, kan derhalve geen rekening worden gehouden.

29. Het middel is in de aangegeven mate gegrond.

C. Vijfde middel

Standpunt van de partijen

30. Het vijfde middel, waarvan verzoekster preciseert dat het “is gericht tegen het besluit van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen aangaande het opleidingsonderdeel ‘klinische stage in de heelkundige disciplines, deel 2’”, is geput uit de schending van artikel II.291, tweede lid, VCHO, “evenals van het erin vervatte beginsel van de scheiding der machten, van de herstelbevoegdheden die de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen op grond van artikel II.292 van de Codex Hoger Onderwijs bezit, en in het bijzonder de bevoegdheid de organisatie van een nieuw examen(onderdeel) te bevelen onder voorwaarden die de termijn en de materiële

voorwaarden betreffen (§ 1, 2°), alsook van de materiële motiveringsplicht die geldt ten aanzien van bestuurshandelingen, vervat in artikel 3 van de Wet motivering bestuurshandelingen en (overgenomen in) artikel II.281 van de Codex Hoger Onderwijs”.

Verzoekster betoogt dat de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen in de bestreden beslissing heeft geoordeeld dat de score voor het opleidingsonderdeel ‘klinische stage in de heilkundige disciplines, deel 2’ niet in rechte en in feite is gemotiveerd omdat geen onderliggende individuele scores van stafleden voorliggen en de scores voor de beoordelingscriteria niet afdoende gemotiveerd werden.

Als herstelmaatregel beveelt de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen dat de totaliteit van de voor het opleidingsonderdeel vooropgestelde bekwaamheden getoetst wordt aan de hand van een “bijkomende evaluatie” – “nota bene een jaar later en dus een jaar ‘ervaring rijker’ – en op basis van die bijkomende evaluatie dient verzoekster aan de verwerende partij een totale score (en dus niet voor enig onderdeel) toe te kennen van (minstens) 15/20 of meer. Dergelijke opgelegde *sui generis* “her-evaluatie” houdt volgens verzoekster geen enkel verband met de organisatie van een nieuw examen of onderdeel daarvan, zoals beoogd door de decreetgever in artikel II.292, § 1, 2°, a), VCHO.

Daarbij gaat de Raad ook na, zo stelt verzoekster, welke score in de gegeven omstandigheden alsnog moet worden gegeven. De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen komt tot het besluit dat enkel tot een score van 15/20 gekomen kan worden en dat de bijkomende evaluatie die voor dat opleidingsonderdeel moet worden toegestaan, erop gericht is hetzij de score van 15/20 te bevestigen, hetzij een hogere score te geven.

Daarmee treedt de eerste rechter in de plaats van de examencommissie en miskent hij zijn bevoegdheden op het vlak van de herstelmaatregel.

len door een “bijkomende evaluatie” op te leggen die enkel in de positieve zin corrigerend kan zijn ten opzichte van de eerder toegekende score.

31. De verwerende partij verwijst in haar memorie van antwoord in eerste instantie naar datgene wat zij in het kader van het vierde middel heeft uiteengezet.

Daarenboven wijst zij erop dat het beschikkend gedeelte van de bestreden beslissing ten aanzien van het opleidingsonderdeel ‘klinische stage in de heekundige disciplines, deel 2’ wel degelijk een bijkomende evaluatie heeft bevolen. Verzoekster zou uitgaan van een verkeerde visie op de bevoegdheid van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen. Die Raad kan namelijk ook een “gedeeltelijk nieuw examen” opleggen; hij is niet verplicht om steeds het volledige afgelegde examen als onvoldoende te beschouwen. De bestreden beslissing “lijkt” alleen verregaander te zijn. Maar dat is het uitsluitende gevolg van het feit dat de evaluatie van een stage nu eenmaal een complexer gegeven is dan van een schriftelijk examen. De Raad doet te dezen niets meer dan het bevelen van de organisatie van een nieuw examen, zij het slechts voor een onderdeel daarvan, en hij bepaalt daarbij de materiële voorwaarden. Die bijkomende evaluatie strekt ertoe te achterhalen of de verwerende partij gelijk heeft, namelijk dat zij een hogere score dan 15/20 verdiende. Die 15/20 heeft verzoekster al toegekend aan de verwerende partij. De minimumscore van 15/20 ligt dus volledig in de lijn van de discretionaire beslissing van verzoekster. Haar standpunt dat het behoud van die 15/20 haar discretionaire bevoegdheid aantast, kan dan ook niet worden bijgevalen. De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen kon trouwens niet het volledige cijfer laten afhangen van een in duurtijd beperkte stage, op gevaar af anders het gelijkheidsbeginsel te schenden. De verwerende partij vindt het vanuit het oogpunt van datzelfde gelijkheidsbeginsel evenmin verantwoord dat voor een kennisexamen de niet-betwiste onderdelen overeind kunnen blijven terwijl dat voor een stage niet mogelijk zou zijn.

32. Verzoekster repliceert daarop dat zij door de bestreden beslissing gedwongen wordt een “her-evaluatie” te verrichten, die niet handelt over een onderdeel van de stage, maar precies de totaliteit van dat opleidingsonderdeel betreft. Bij die “bijkomende evaluatie” moet verzoekster, naar luid van de bestreden beslissing, een score van minstens 15/20 toekennen.

Beoordeling

33. Zoals verzoekster zelf aangeeft in haar procedurestukken, is dit middel “gericht tegen het besluit van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen aangaande het opleidingsonderdeel ‘klinische stage in de heelkundige disciplines, deel 2’”, dit is een onderdeel van de door de eerste rechter als voorwerp A omschreven beslissing van de vicerector van 14 oktober 2014.

34. De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen heeft met het thans bestreden besluit, na vernietiging van de voor hem bestreden beslissingen, aan verzoekster opgelegd om een nieuwe beslissing te nemen “uiterlijk op 24 februari 2015” en “rekening houdend met de hoger vermelde overwegingen”.

Daarbij blijkt niet dat de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen één of enkele van die “hoger vermelde” overwegingen heeft uitgesloten.

Derhalve moet worden aangenomen dat de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen ook aan verzoekster heeft opgedragen rekening te houden met de overwegingen van het bestreden besluit die verzoekster in de toelichting bij het middel citeert en met dit middel specifiek bekritiseert.

35. In die overwegingen stelt de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen:

“In beginsel is de Raad van oordeel dat een manifest gebrek aan (betrouwbare) motivering van de (deel)scores voor prestaties van deze aard enkel geremedieerd kan worden door het benutten van een nieuwe examenkans. Zulks zou impliceren dat het opleidingsonderdeel door verzoekende partij [lees: de huidige verwerende partij] opnieuw integraal afgelegd zou moeten worden gelet op de gehanteerde evaluatievorm (permanente evaluatie). In het licht van de bijzondere omstandigheden van het specifieke dossier is de Raad van oordeel dat dit in casu op kennelijk onredelijke wijze de belangen van verzoekende partij zou schaden (bv. geen garantie op het behoud van haar cijfer en intensieve tijdsbesteding). Hierbij neemt de Raad in acht dat de manifeste gebrekkige motivering haar oorzaak vindt bij de beoordelaars en de opleiding en de verantwoordelijkheid hiervoor dan ook op hen rust. De Raad kan niet anders dan vaststellen dat op basis van de beoordelingsformulieren in het administratief dossier enkel tot een score van 15/20 gekomen kan worden. De Raad treft in het dossier geen gedocumenteerde beoordelingen aan waarop een nieuwe score geënt zou kunnen worden. Desalniettemin blijkt dat 15/20 de ongemotiveerde evaluatie van de prestaties van verzoekende partij is, zodat in elk geval een gemotiveerde her-evaluatie niet tot een lager cijfer lijkt te kunnen voeren. In de gegeven, zeer specifieke, omstandigheden van het dossier is de Raad van oordeel dat aan de verzoekende partij een bijkomende evaluatie toegestaan moet worden, die desgevallend kan leiden tot bevestiging van de toegekende score 15/20 in het licht van de leerinhoud van het opleidingsonderdeel en de ervoor voorziene beoordelingswijze en beoordelingscriteria. Zij worden in de ECTS-fiche en de beoordelingsformulieren o.a. als volgt omschreven: [...]

Indien de verzoekende partij thans werkzaam is op een heelkundige dienst in een ziekenhuis, dan dienen de te evalueren prestaties, na afspraken met het diensthoofd van verzoekende partij, daar geobserveerd en beoordeeld te worden tijdens een periode van vier weken. Indien verzoekende partij niet werkzaam is op zulke dienst, dan dienen de verwerende partij en de verzoekende partij in onderling overleg een externe stageplaats (waarmee ook overlegd dient te worden) met voldoende garanties inzake onafhankelijkheid van de concrete geschilpunten in deze zaak overeen te komen, waar desgevallend de voormelde stageperiode kan afgelegd worden. Deze periode wordt in onderling overleg tussen verzoekende partij en verwerende partij vastgesteld, maar moet binnen de 14 dagen na het verstrijken van de termijn voor een nieuwe beslissing aangevat worden. De beoordeling van deze bijkomende stageperiode zal gebeuren aan de hand van de maatstaven uit het gekende beoordelingsformulier. De beoordeling zal steunen op een uitgebreid consensusverslag van drie beoordelaars. De verwerende partij kan één beoordelaar uit haar staf aanwijzen. De tweede beoordelaar is een staflid van het ziekenhuis waar de verzoekende partij werkzaam is of – in de hypothese dat verzoekende partij niet werkzaam is een relevante dienst – wordt door verzoekende partij zelf vrij gekozen en aangedragen. De derde onafhankelijk beoordelaar wordt in onderling overleg op last van verwerende partij aangesteld. Deze derde beoordelaar zal voldoende onafhankelijk zijn ten opzichte van het selectiesysteem en

de federale regelingen inzake contingentering en erkenning in de beroepsopleiding, en is daarom bij voorkeur werkzaam in een Nederlandse onderwijsinstelling binnen een universitaire heelkundige (orthopedische) dienst.

Indien op basis van het consensusverslag en de beoordeling tot een eindscore 15/20 voor de bijkomende stageperiode als coassistent wordt besloten, blijkt dat de huidige score van 15/20 afdoende gemotiveerd is zodat deze behouden kan blijven. Indien op basis van de nieuwe gemotiveerde beoordeling daarentegen blijkt dat een hogere score gerechtvaardigd is, dan komt deze eindscore in de plaats van de huidige score 15/20.”

36. In het dictum van het bestreden besluit beveelt de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen daarbij aansluitend de volgende maatregel voor het in geding zijnde opleidingsonderdeel:

“De bevoegde instantie dient daarbij voorafgaand aan verzoekende partij een bijkomende evaluatie voor het opleidingsonderdeel ‘klinische stage in de heelkundige disciplines, deel 2’ (tevens onderdeel van het bekwaamheidsonderzoek) toe te staan ter bevestiging van de reeds toegekende score 15/20 in het licht van de leerinhoud en de beoordelingscriteria uit de ECTS-fiche en de beoordelingsformulieren. Indien de verzoekende partij thans werkzaam is op een heelkundige dienst in een ziekenhuis, dan dienen de te evalueren prestaties, na afspraken met het diensthoofd van verzoekende partij, daar geobserveerd en beoordeeld te worden tijdens een periode van vier weken. Indien verzoekende partij niet werkzaam is op zulke dienst, dan dienen de verwerende partij en de verzoekende partij in onderling overleg een externe stageplaats (na overleg) met voldoende garanties inzake onafhankelijkheid overeen te komen, waar desgevallend de voormelde stageperiode kan afgelegd worden. Deze periode wordt in onderling overleg tussen verzoekende partij en verwerende partij vastgesteld, maar moet binnen de 14 dagen na het verstrijken van de termijn voor een nieuwe beslissing aangevat worden. De beoordeling van deze bijkomende stageperiode zal gebeuren aan de hand van de maatstaven uit het gekende beoordelingsformulier. De beoordeling zal steunen op een uitgebreid consensusverslag van drie beoordelaars. De verwerende partij kan één beoordelaar uit haar staf aanwijzen. De tweede beoordelaar is een staflid van het ziekenhuis waar de verzoekende partij werkzaam is of – in de hypothese dat verzoekende partij niet werkzaam is voormelde dienst – wordt door verzoekende partij zelf vrij gekozen en aangedragen. De derde onafhankelijk beoordelaar wordt in onderling overleg op last van verwerende partij aangesteld. Deze derde beoordelaar zal voldoende onafhankelijk zijn ten opzichte van het selectiesysteem en de federale regelingen inzake contingentering en erkenning in de beroepsopleiding, en is daarom bij voorkeur werkzaam in een Nederlandse onderwijsinstelling binnen een universitaire heelkundige (orthopedische) dienst. De begeleiding en de opvolging van verzoekende partij moet beantwoorden aan de vereisten uit

de vaste rechtspraak van de Raad inzake stages. Indien op basis van het consensusverslag en de beoordeling tot een eindscore 15/20 voor de bijkomende stageperiode als coassistent wordt besloten, blijkt dat de huidige score van 15/20 afdoende gemotiveerd is zodat deze behouden kan blijven. Indien op basis van de nieuwe gemotiveerde beoordeling daarentegen blijkt dat een hogere score gerechtvaardigd is, dan komt deze eindscore in de plaats van de huidige score 15/20.”

37. Partijen zijn het erover eens dat de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen met deze maatregel toepassing heeft gemaakt van artikel II.292, § 1, eerste lid, 2°, a), VCHO.

Naar luid van die bepaling kan de behandeling van het verzoekschrift voor de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen leiden tot de gemotiveerde vernietiging van de onrechtmatig genomen studievoortgangsbepaling, “in welk geval de Raad het bestuur kan bevelen een nieuwe bepaling te nemen, onder de door de Raad te stellen voorwaarden”, waarbij deze voorwaarden kunnen inhouden – althans wat a) betreft – dat:

“een nieuwe examen(tucht)bepaling afhankelijk wordt gemaakt van de organisatie van een nieuw examen of een onderdeel daarvan. De Raad kan de termijn en de materiële voorwaarden bepalen waaronder deze organisatie moet gebeuren.”

Deze bepaling gaat terug op artikel II.22 van het intussen opgeheven decreet van 19 maart 2004 ‘betreffende de rechtspositieregeling van de student, de medezeggenschap in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen’. In de memorie van toelichting bij het ontwerp dat heeft geleid tot dit decreet staat daaromtrent het volgende te lezen (*Parl.St.* VI.Parl. 2003-04, nr. 1960/1, 24):

“De Raad kan welomschreven ‘herstelmaatregelen’ opleggen, zo hij oordeelt dat een examen(tucht)bepaling vernietigd dient te worden. Deze maatregelen houden in dat een bestuur een nieuwe bepaling dient te nemen, desgevallend onder expliciet opgelegde voorwaarden. Deze voorwaarden kunnen inhouden dat voorafgaand aan de bepaling een nieuw examen (of een onderdeel daarvan) wordt georganiseerd, zo

nodig onder door de Raad omschreven voorwaarden (die louter betrekking kunnen hebben op de termijn waarbinnen en de materiële wijze waarop het examen wordt georganiseerd).”

38. Het opleidingsonderdeel in kwestie is een stage die geëvalueerd wordt door middel van permanente evaluatie. Die permanente evaluatie is dus de “examenbeslissing” zoals gedefinieerd in artikel I.3, 69°, a), VCHO.

De vernietiging van de aan de verwerende partij toegekende evaluatie wordt door verzoekster niet aangevochten.

De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen vermag dan een nieuwe “examenbeslissing” over dit opleidingsonderdeel afhankelijk te maken van een nieuw examen of onderdeel ervan en daarbij de materiële voorwaarden vastleggen waaronder dit examen(onderdeel) wordt georganiseerd.

Anders dan verzoekster betoogt, valt het opleggen van een “bijkomende evaluatie” in beginsel onder deze door de decreetgever aan de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen toegewezen bevoegdheden om de nieuwe beslissing aan voorwaarden te onderwerpen, die kunnen inhouden dat “een nieuw examen (of onderdeel daarvan)” worden georganiseerd.

Dat die “bijkomende evaluatie” de totaliteit van het opleidingsonderdeel betreft, doet niet anders besluiten.

Dat die “bijkomende evaluatie” “een jaar later en dus een jaar ‘ervaring rijker’” tot stand komt, doet al evenmin anders besluiten; overigens zou elk nieuw examen per definitie later vallen dan het initiële examen, wat de betrokken examinandus de kans geeft om zich ondertussen bij te scholen.

Door evenwel op te leggen dat bij die “bijkomende evaluatie” een welbepaalde score wordt bevestigd, dan wel dat een hogere score wordt toe-

gekend, miskent de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen de hem bij artikel II.292, § 1, eerste lid, 2°, a), VCHO verleende bevoegdheid. Op grond van die bepalingen kan die Raad een nieuwe examenbeslissing afhankelijk stellen van de organisatie van een nieuwe beoordeling, maar vermag hij in dat geval enkel regelend op te treden in verband met de termijn en de “materiële voorwaarden” van de organisatie van die nieuwe beoordeling. Het opleggen van een minimumscore voor een opleidingsonderdeel behoort daar niet toe.

De Raad van State merkt ten overvloede op dat het cassatiemiddel niet is uitgewerkt ten aanzien van de wijze van aanwijzing van de beoordelaars en de door deze beoordelaars te hanteren maatstaven, zodat het middel in die mate niet ontvankelijk is.

39. Voorts wordt verwezen naar wat bij de beoordeling van het vierde middel is overwogen met betrekking tot de omvang van het wettigheids-toezicht waartoe de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen gehouden is.

40. Het middel is in de aangegeven mate gegrond.

D. Tweede, derde, zesde, zevende, achtste, negende, tiende, elfde en twaalfde middel

41.1. In het auditoraatsverslag wordt over de overige cassatiemiddelen het volgende opgemerkt:

16. Verzoekster betreft het tweede, derde, zesde, zevende, achtste, negende, tiende, elfde en twaalfde middel uitsluitend op het oordeel ten gronde van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen over de voorwerpen B, C en D van de voor hem ingestelde beroepen. Gelet op de beoordeling van het eerste middel, waarbij wordt voorgesteld het middel gegrond te bevinden omdat de eerste rechter zijn bevoegdheid om over die voorwerpen uitspraak te doen niet naar recht heeft verantwoord, behoeven de voornoemde middelen vooralsnog geen nader onderzoek.

41.2. Het auditoraat zal nagaan of, na ontvangst van het antwoord van het Grondwettelijk Hof, deze middelen alsnog voorwerp moeten vormen van aanvullend onderzoek.

VII. Anonimisering

42. Met toepassing van artikel 2 van het koninklijk besluit van 7 juli 1997 ‘betreffende de publicatie van de arresten en de beschikkingen van niet-toelaatbaarheid van de Raad van State’ vraagt de verwerende partij dat bij de publicatie van het arrest haar identiteit niet wordt opgenomen.

Dit verzoek wordt ingewilligd.

BESLISSING

1. De Raad van State vernietigt besluit nr. 2014/459-2014/523 van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen van 9 februari 2015, voor zover erin uitspraak wordt gedaan over

- de beslissing van de vicerector van 14 oktober 2014 over het opleidingsonderdeel ‘verdieping in de heelkundige disciplines’,**
 - de beslissing van de vicerector van 14 oktober 2014 over het opleidingsonderdeel ‘klinische stage in de heelkundige disciplines, deel 2’,**
- behalve in zoverre het besluit uitspraak doet over de ontvankelijkheid van het beroep tegen die onderdelen van de beslissing van de vicerector.**

De Raad van State vernietigt besluit nr. 2014/459-2014/523 van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen van 9 februari 2015, voor zover erin uitspraak wordt gedaan over

- de “beslissingen tot niet-invulling van de stagecomponenten in de Mana-Ma”,**
- de beslissing van de vicerector van 26 november 2014.**

2. Dit arrest zal in de registers van voormeld rechtscollege worden overgeschreven en melding ervan zal worden gemaakt op de kant van het vernietigde besluit.

3. De zaak wordt verwezen naar de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, anders samengesteld.

4. De Raad van State heropent het debat in de mate waarin de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen uitspraak heeft gedaan over de beslissing van de vicerector van 14 oktober 2014 voor het overige.

5. Aan het Grondwettelijk Hof wordt de volgende vraag voorgelegd:

Schenden de artikelen II.285, tweede lid en I.3, 69° Codex Hoger Onderwijs de art. 10, 11 en 13 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6.1 EVRM doordat de beslissing van een universiteit, om aan een student geen aanvaardingsattest af te leveren, dat die student volgens diezelfde universiteit nodig heeft om de master-na-master opleiding specialistische geneeskunde aan te vatten, geen voor de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen aanvechtbare studievoortgangsbepaling zou zijn, terwijl deze master-na-master *in casu* de loutere voortzetting van de basisopleiding ‘master in de geneeskunde’ betreft en de beslissing de student aldus evenzeer in zijn studievoortgang raakt als iedere andere examenbeslissing?

6. Het door de auditeur-generaal aangewezen lid van het auditoraat wordt ermee belast, na ontvangst van het antwoord van het Grondwettelijk Hof, een aanvullend verslag op te stellen.

7. Bij de publicatie van dit arrest door de Raad van State wordt de identiteit van de verwerende partij niet bekendgemaakt.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 15 juni 2017,
door de Raad van State, IXe kamer, samengesteld uit:

Geert Van Haegendoren,	kamervoorzitter,
Bruno Seutin,	staatsraad,
Bert Thys,	staatsraad,
bijgestaan door	
Vera Wauters,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Vera Wauters

Geert Van Haegendoren